

A határtalan Isten határátlépései és a tanuló tanítvány

ApCsel 10,28b

■ LABORCZI GÉZA

Ferenc pápát, a katolikus hagyomány szerint Péter utódját gyászolja a világ, amikor írom ezeket a mondatokat: sorban jelennek meg a róla szóló nekrológok, és elkezdődött az utódjáról való találgatás is. Nem Ferenc pápáról szeretnék elmélkedni, de szolgálatának egyik – szerintem fontos – aspektusáról igénk üzenete kapcsán is meg kell emlékeznünk. Ferenc pápa – számomra úgy tűnik – jézusi megfontolások alapján tudatos határsértő volt. A katolikus egyház látható és láthatatlan korlátait, választófalait lépte át tudatosan, evangéliumi lelkülettel. Tegyük hozzá: ilyen korlátok a többi felekezetben is jelen vannak.

Igénk is egy ilyen, Isten által előkészített határátlépésről szól. Péter és önmagunk megértéséhez egészen a teremtéstörténetig kell visszanyúlnunk. Még az ún. *status integritatis*ban, az eredeti állapotban is határt szab Isten a teremtmény embernek: nem az ő feladata a jó és a rossz egyetemleges megítélése, ebben is bátran ráhagyatkozhat a Teremtő biztos tudására (1Móz 2,16). Ezzel szemben az ember inkább hallgatott a külső-belső kísértés hangjára: „...olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok, mi a jó és mi a rossz.” (1Móz 3,5) A bibliai elbeszélés arról szól, hogy ezzel elindul egy olyan folyamat az emberben és a világban, amikor a teremtmény úgy hiszi, felette áll a törvényeknek, és jogot formál arra, hogy ő szabja meg a határokat, és el tudja dönteni, mi a jó és mi a rossz, mi a szent és mi a profán, mi a tiszta és mi a tisztátalan. A megromlott állapotban (*status corruptionis*) a hübrisz által motivált határsértés az ember saját nagyságába vetett hamis illúzióból táplálkozik, és rendkívül találgatva itatja át az élet minden területét. Ezenkívül abban a bűvöletben is él, hogy egyszer csak valóban olyan lesz, mint az Isten. Ebben a megromlott állapotban még a vallási gondolkodást és intézményrendszert is átítatja a hamis küldetésstudat illúziója és az az elképesztő gőg, hogy mi tudjuk az üdvösség egyedüli útját, és természetesen mi tudjuk, hogy ki fog üdvözülni. Péter és mi mindannyian ebbe a világba születünk, ahol Vespasianusszal együtt abban a hiszemben élünk és halunk, hogy „úgy érzem, istenné válok”. Nem tudom, hogy helyes-e ilyen állítani, de időnként az a gyanúm, hogy létezik bennünk a hübrisz által determinált lázadás genetikai kódja.

Ezzel szemben a határtalan Isten határátlépései mindig az ember megmentését munkálják. Az üdvtörténet hajnalától a megtestesülés csodáján keresztül a végső nagy határáttörésig Istenünk emberszerető irgalma hol rejtőzködő, hol nyilvánvalóbb módon lépi át hol az Isten és ember, hol az ember és ember közötti távolságot, korlátokat, falakat.

Vegyük kicsit jobban szemügyre, hogy történt mindez az igénk által leírt helyzetben, és hogyan történhet meg ma is velünk, bennünk és általunk!

Péter halászemberként szocializálódott az ember által megrontott világkorszakban. A Genezáreti-tó partján megtanulta a halászat szakmai fortélyait, így minden valószínűség szerint Péter és Társai Halászati Kft.-t üzemeltetett. Ebben a folyamatban pontosan megtanulta a határokat, az emberi és természeti világ törvényeit, a hozzájuk való igazodást mint az előrejutás és a túlélés eszközét: Vannak zsidók és rómaiak, mi és ők. Vannak, akik dolgoznak, és vannak, akik megélnék belőlük, kíméletlenül behajtva az adókat. Vannak vallási törvények, amelyek előírják a rítusokat és ezáltal egy kiszámítható világot nyitnak meg a hétköznapi szürkesége fölött. Jól megtanulta, mi a tiszta, mi a tisztátalan, mi a szent és mi a szentségtelen.

Az első meglepetés akkor érte Pétert, amikor nem szakrális környezetben is olyan élménye volt, amelyet még a templomban is alig tudott volna elképzelni: a napi rutin, a hálók tisztítása közben megállt előttük egy fiatal ember. Először azt hitte, hogy jött egy új ügyfél, így ennek megfelelően pillantott rá: fizetőképes vagy nem? Nem tűnt pénzes embernek, így magában már a kifogásokat kereste, amikor az idegen minden határt áttörő emberséggel, egyszerűséggel, valódi erővel csak ennyit mondott: Gyertek utánam, ezentúl emberhalász lesz a hivatásotok! Ez a meghívás mindenki mástól nevetséges örültség lett volna, de ők úgy mozdultak meg a szóra, mint a vasreszelék a mágnes erejére: követték őt, a nagy határsértőt.

Három évig járták hazájuk vidékeit, eközben Péter sok-sok különös esemény részese lett, csak fokozatosan hullottak le róla előző életének betanult sémái. Egy-egy beszélgetés a Mesterével olyan volt, mintha vaspántok pattantak volna belőle a földre: a határtalan bizalom és szabadság kiemelte az addigi megszokott életéből, már kezdett „reflexévé” válni, hogy lehet hinni, szeretni, remélni. Kezdte megérteni, hogy a falak, a törvények, a korlátok nem tudnak végső választ adni, átlépni, áttörni őket nem törvényen kívüliséget jelent, hanem a megváltáshoz vezető út első, bátor lépése, bár nem lesz tőle se több, se kevesebb. Ezzel kicsit hasonlít a Mesterre, és így alkalmassá válhat mások segítésére.

Nagyapóteki tagadása, a Mester halála nemcsak traumatizálta, hanem általa jobban megértette, hogy az élet és a halál nem kettős valóság, hanem a létezés két oldala. Ez készítette elő benne azt, hogy végül a feltámadást is el tudja fogadni. Természetesen a Feltámadottal való találkozás minden kétségét eloszlatja.

Aztán jött a pünkösdi határátlépés. Maga sem tudta, mi történik vele. Többnyelvű kultúrában nőtt fel, természetes volt számára, hogy könnyen megértik egymást a nyelvi korlátok ellenére. Ami azon a napon történt, arra nem tudott racionális magyarázatot adni, mert ilyen nyelvi együttállást még senki nem élt át addig.

A küldetés, hogy nyelvi, kulturális, politikai határok nélkül vigyék a jóhírt minden teremtménynek, már szinte felkészülten találta.

Aztán mégis visszatértek a régi sablonok. Amikor a római Kornéliusz házába kellett mennie, hirtelen lebénult: mi keresnivalóm van egy tisztátalan ember házában? Engem úgy neveltek, hogy nekünk nincs dolgunk effélékkel...

Isten azonban, ahogy szokta, továbbképzésre küldte a régi beidegződéseivel bajlódó apostolt: megértette végre és végleg, hogy a határok átlépése az evangélium szolgálatában nem vagányság, nem is törvényen kívüliség vagy törvényfelettség, hanem az evangelizáció természetes útja: a határtalan szeretet átlép, áttör minden korlátot, gátat, hogy minél többen tapasztalják meg az ő határtalan szeretetét.